

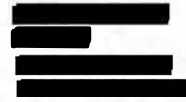
Ontvangen: 13 juni 2024

2024-014++dt du

>Retouradres Postbus 16375 2500 BJ Den Haag

Hogeschool Rotterdam
T.a.v. College van Bestuur
Ppostbus 25035
3001 HA ROTTERDAM

**Hoger Onderwijs en
Studiefinanciering**
Rijnstraat 50
Den Haag
Postbus 16375
2500 BJ Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Onze referentie
46540056

Bijlagen
1

Datum 13 juni 2024
Betreft Besluit macrodoelmatigheid hbo bachelor Built Environment

*Als u belang hebt bij dit besluit,
dan kunt u hiertegen binnen 6
weken, gerekend vanaf de
verzenddatum, bezwaar maken.
Stuur uw bezwaarschrift naar
DUO, Postbus 30205, 2500 GE
Den Haag. U kunt uw bezwaar
ook digitaal indienen op
www.bezwaarschriftenocw.nl.*

Geacht bestuur,

Met de brief van 5 maart 2024, door de Commissie Doelmatigheid Hoger
Onderwijs (hierna: CDHO) ontvangen op 12 maart 2024, hebt u mij het
voornemen voorgelegd om de hbo-bacheloropleiding Built Environment als
bekostigde opleiding te verzorgen in Rotterdam.

Advies CDHO

De CDHO heeft mij bij brief van 13 mei 2024, kenmerk 2024-014, positief
geadviseerd over uw aanvraag. Dit advies, dat integraal deel uitmaakt van dit
besluit, treft u hierbij aan.

Besluiten

Bekostigingsbesluit

Gelet op het bovengenoemde advies van de CDHO, het bepaalde in de Wet op het
hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (hierna: WHW) en in de Regeling
macrodoelmatig opleidingsaanbod hoger onderwijs 2023 (hierna: Regeling), heb
ik besloten in te stemmen met uw voornemen om de hbo-bacheloropleiding Built
Environment als bekostigde opleiding te verzorgen in Rotterdam. Met toepassing
van artikel 6.2, derde lid, van de WHW, beperk ik mijn instemming tot de
deeltijd- en duale variant.

Besluit Rio-indeling

Daarnaast heb ik besloten dat de hbo-bacheloropleiding Built Environment,

(Rio, voorneen Crono) wordt ingedeeld in het onderdeel Techniek.

Besluit registratie ISCED-rubriek

Tevens heb ik besloten de hbo-bacheloropleiding Built Environment, conform het
advies van de CDHO, te laten registreren in de ISCED-rubriek 'bouwkundige
architectuur, stedenbouw' (73103).

Beoordelingskader

De wettelijke grondslag voor mijn besluitvorming is gelegen in artikel 6.2, eerste lid, van de WHW. Voorts is de Regeling leidraad geweest voor mijn afwegingen.

Onze referentie
46540056

Motivering

Overeenkomstig het advies van de CDHO concludeer ik dat uw aanvraag voldoet aan zowel het behoefte- als het ruimtecriterium¹. Voor de nadere motivering verwijs ik u naar het, als bijlage bij dit besluit meegestuurde, advies van de CDHO.

Procedure Registratie instellingen en opleidingen (Rio)²

Ingevolge artikel 6.2, negende lid van de WHW vervalt dit besluit indien de opleiding niet binnen tien maanden na dagtekening van dit besluit is geregistreerd in de Registratie instellingen en opleidingen. Registratie binnen die termijn is niet eerder mogelijk dan nadat de NVAO een positief besluit heeft genomen in het kader van de toets nieuwe opleiding. In verband met de geldigheidsduur van dit besluit, adviseer ik u zo spoedig mogelijk bij de NVAO een aanvraag voor de toets nieuwe opleiding in te dienen. Voor de registratie van uw opleiding kunt u gebruik maken van aCroho³ van de Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO). Mocht u vragen hebben over de registratie, dan kunt u contact opnemen met ssg@duo.nl.

Een afschrift van deze brief is verzonden aan de CDHO, de NVAO, DUO-Groningen, de Inspectie van het Onderwijs en de VH.

Met vriendelijke groet,

de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
namens deze,
de directeur Hoger Onderwijs en Studiefinanciering,

---

¹ Artikel 6, eerste lid, onderdelen a en b, van de Regeling macrodoelmatig opleidingsaanbod hoger onderwijs 2023.

² Sinds 2023 vervangt Rio het Croho.

³ aCROHO wordt op termijn vervangen door LEO.

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
T.a.v. de Minister
Dhr. dr. R.H. Dijkgraaf
Postbus 16375
2500 BJ Den Haag

Postadres CDHO
Postbus 85498
2508 CD Den Haag
Bezoekadres CDHO
Parkstraat 83
2514 JG Den Haag
T: 070 8505300
W: www.cdho.nl
E: info@cdho.nl

Onderwerp

Nieuwe opleiding
Hogeschool Rotterdam
Deeltijd en duale hbo bachelor
Built Environment
Rotterdam

Kenmerk CDHO

2024-014

Kenmerk aanvrager

U0160-2024/6.10.1/WB/MT

Datum

13 mei 2024

Geachte heer Dijkgraaf,

Hierbij ontvangt u het advies van de Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs (CDHO) over het voornemen van de Hogeschool Rotterdam om de nieuwe hbo bachelor Built Environment als bekostigde opleiding te verzorgen in de gemeente Rotterdam (brief van 5 maart 2024 met kenmerk U0160-2024/6.10.1/WB/MT). De commissie heeft de aankondiging van deze aanvraag op 30 september jongstleden gepubliceerd op haar website (A23-061). De commissie heeft het dossier voor deze aanvraag op 12 maart ontvangen. De aanvraag was voorzien van alle voor de beoordeling benodigde gegevens en is door de commissie in behandeling genomen. Er zijn geen zienswijzen ingediend. De commissie heeft omwille van de zorgvuldige besluitvorming op 17 april de beslistermijn verlengd tot 27 mei.

De wettelijke grondslag voor dit advies is gelegen in artikel 6.2 van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (WHW). Verder heeft de Regeling macrodoelmatig opleidingsaanbod hoger onderwijs 2023 van 28 april 2023, voorts te noemen de Regeling, voor de commissie als leidraad gediend.

Advies Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs

Gelet op het hiernavolgende adviseert de commissie u om *positief* te besluiten op het verzoek van de Hogeschool Rotterdam om de hbo bachelor Built Environment als bekostigde opleiding te verzorgen in de gemeente Rotterdam en deze toestemming met toepassing van artikel 6.2 lid 3 van de WHW te beperken tot de deeltijd- en duale variant.

De commissie adviseert u daarnaast om deze opleiding in het RIO in te delen in het onderdeel 'Techniek'. Verder adviseert de commissie om de opleiding te laten registreren in de ISCED-rubriek 'bouwkundige architectuur, stedenbouw' (73103).

1. Omschrijving van de aanvraag

De aanvrager wil de opleiding Built Environment in de gemeente Rotterdam verzorgen. Het gaat om een Nederlandstalige hbo bachelor van 240 studiepunten die de aanvrager in deeltijd- en duale vorm wil aanbieden. De aanvrager wil de opleiding in het RIO-onderdeel 'Techniek' laten opnemen. De aanvrager heeft geen voorstel gedaan wat betreft de indeling in een ISCED-rubriek.

De inhoud van de opleiding focust op grote maatschappelijke opgaven in de gebouwde omgeving. In het curriculum staat een integrale benadering van het (her)ontwikkelen, ontwerpen, bouwen en onderhouden binnen de Rotterdamse context centraal. Studenten leren proces- en projectmanagement te combineren met vakinhoudelijke kennis van transitithema's binnen het domein van de gebouwde omgeving. De student kan in het derde jaar specialiseren in één van drie richtingen: (1) het initiërende/procesmanagement profiel, (2) het technische profiel, (3) het toetsende/borgende profiel. De aanvrager geeft ten slotte aan dat de verwante hbo bachelors die zij zelf aanbiedt worden uitgefaseerd en dat deze opleidingen met een herontwerp in het curriculum van de beoogde opleiding een plaats krijgen onder het technische uitstroombrofiel.

De opleiding is toegankelijk voor studenten met een mbo-4, havo- of vwo-diploma met wiskunde A of B in het profiel. Daarnaast is bij instroom in het eerste leerjaar werkervaring wenselijk in een organisatie die actief is of beoogt te zijn binnen één van de transitithema's in de gebouwde omgeving. Studenten die een verwante Associate degree of jaar 2 van de bachelor Bouwkunde hebben afgerond kunnen instromen in jaar 3 of 4, mits zij een passende werkplek hebben.

Afgestudeerden kunnen de functies (ruimtelijk) ontwerper, (technisch) adviseur, beleidsmedewerker, projectmanager, projectmedewerker, business developer, planoloog en stedenbouwkundige bekleden.

2. Analyse verwant aanbod

De aanvrager acht de volgende hbo bachelors sterk verwant aan de voorgenomen opleiding:

1. Built Environment (aangeboden door vijf instellingen¹)
2. Bouwkunde (aangeboden door twaalf instellingen)
3. Civiele Techniek (aangeboden door tien instellingen)
4. Land- en Watermanagement (aangeboden door één instelling)
5. Bouwtechnische Belegingskunde (aangeboden door één instelling)

Daarnaast acht de aanvrager de volgende hbo bachelors zijdelings verwant aan de voorgenomen opleiding:

1. Ruimtelijke Ontwikkeling (aangeboden door acht instellingen)

---

¹ Waar de commissie spreekt over "instelling", wordt "bekostigde instelling" bedoeld.

2. Watermanagement (aangeboden door twee instellingen)
3. Landscape and Environment Management (aangeboden door één instelling)
4. Management van de Leefomgeving (aangeboden door twee instellingen)

De commissie is van mening dat de volgende door de aanvrager genoemde hbo bachelors sterk verwant zijn aan de voorgenomen opleiding:

1. Built Environment (aangeboden door vijf instellingen)
2. Bouwkunde (aangeboden door twaalf instellingen)
3. Civiele Techniek (aangeboden door tien instellingen)

De commissie is van mening dat de volgende door de aanvrager genoemde hbo bachelors zijdelings verwant zijn aan de voorgenomen opleiding:

1. Ruimtelijke ontwikkeling (aangeboden door acht instellingen)
2. Watermanagement (aangeboden door twee instellingen)
3. Land- en Watermanagement (aangeboden door één instelling)
4. Bouwtechnische Bedrijfskunde (aangeboden door één instelling)
5. Landscape and Environment Management (aangeboden door één instelling)
6. Management van de Leefomgeving (aangeboden door twee instellingen)

De instroom van de verwante deeltijdopleidingen is in de afgelopen vijf jaar gestegen en voor de duale opleidingen gedaald (zie Bijlage 1).

De aanvrager heeft een prognose gemaakt van de instroom in de voorgenomen opleiding op grond van een kwantitatief onderzoek onder potentiële studenten en een enquête en interviews onder potentiële werkgevers uitgevoerd door Lexnova. Dit heeft de aanvrager nog aangevuld met een onderzoek onder huidige studenten in oktober en november 2023. De aanvrager verwacht dat de deeltijdopleiding een jaarlijkse instroom van 35-75 studenten zal hebben en dat de duale opleiding een jaarlijkse instroom van 10 tot 25 studenten zal hebben. De commissie acht deze prognose realistisch.

3. Beoordeling criterium a

De commissie betreft ambtshalve de arbeidsmarktprognoses in het AIS van het ROA².

De aanvrager beschouwt het opleidingstype bachelor bouwkunde, civiele techniek en architectuur dat is opgenomen in ROA's AIS als relevant voor de voorgenomen opleiding Built Environment.

De commissie acht met de aanvrager het opleidingstype bachelor bouwkunde, civiele techniek en architectuur het meest relevant omdat hierin sterk verwante opleidingen zoals Built Environment,

afgestudeerden van dit opleidingstype als goed en verwacht grote knelpunten in de toekomstige personeelsvoorziening (zie Bijlage 2, Tabel 1).

De aanvrager beroept zich tevens op de prognoses van het ROA voor de beroepsgroepen (1) architecten, (2) ingenieurs (geen elektrotechniek), (3) managers productie en (4) beleidsadviseurs. De

---

² <https://roastatistics.shinyapps.io/AIStot2028/>

commissie kent in beginsel meer gewicht toe aan de prognoses voor opleidingstypen omdat daarin de uitstroom uit een cluster verwante opleidingen wordt gerelateerd aan het aantal verwachte baanopeningen voor dit type afgestudeerden.

De commissie acht de beroepsgroep architecten ten dele relevant omdat afgestudeerden van de voorgenomen opleiding slechts in aanmerking komen voor een deel van de beroepen binnen deze beroepsgroep, zoals stedenbouwkundigen en verkeersplanologen. Zij komen echter niet in aanmerking voor in deze beroepsgroep opgenomen beroepen zoals bouwkundig en interieurarchitecten, landschapsarchitecten en cartografen en landmeetkundigen. Uit de prognoses van het ROA blijkt dat er voor deze beroepsgroep grote knelpunten in de toekomstige personeelsvoorziening worden verwacht (zie Bijlage 2, Tabel 2).

De commissie acht de beroepsgroep ingenieurs (geen elektrotechniek) ten dele relevant omdat afgestudeerden van de voorgenomen opleiding slechts in aanmerking komen voor een deel van de beroepen binnen deze beroepsgroep, zoals ingenieurs (m.u.v. elektrotechnisch ingenieurs) en weg- en waterbouwkundigen. Zij komen echter niet in aanmerking voor in deze beroepsgroep opgenomen beroepen zoals mijnbouwkundigen en metaalkundigen, chemisch ingenieurs, industrieel ingenieurs en productie-ingenieurs. Uit de prognoses van het ROA blijkt dat er voor deze beroepsgroep grote knelpunten in de toekomstige personeelsvoorziening worden verwacht (zie Bijlage 2, Tabel 3).

De commissie acht de beroepsgroep managers productie ten dele relevant omdat afgestudeerden van de voorgenomen opleiding slechts in aanmerking komen voor één van de beroepen binnen deze beroepsgroep, namelijk managers bouwnijverheid. Zij komen echter niet in aanmerking voor in deze beroepsgroep opgenomen beroepen zoals managers landbouw en bosbouw, managers aquacultuur en visserij en managers mijnbouw. Uit de prognoses van het ROA blijkt dat er voor deze beroepsgroep grote knelpunten in de toekomstige personeelsvoorziening worden verwacht (zie Bijlage 2, Tabel 4).

De commissie acht de beroepsgroep beleidsadviseurs ten dele relevant omdat afgestudeerden van de voorgenomen opleiding in aanmerking komen voor beleidsfuncties met een focus op de gebouwde omgeving. Uit de prognoses van het ROA blijkt dat er voor deze beroepsgroep grote knelpunten in de toekomstige personeelsvoorziening worden verwacht (zie Bijlage 2, Tabel 5).

De commissie concludeert dat de prognoses die zijn opgenomen in ROA's AIS voor het opleidingstype en de beroepsgroepen die (ten dele) relevant zijn voor de onderhavige opleiding een positief beeld geven van de arbeidsmarktperspectieven voor afgestudeerden van de voorgenomen opleiding Built Environment.

De aanvrager beschrijft met kerncijfers over schoolverlaters voor specifiekere opleidingen³ dat afgestudeerden van de bachelor Built Environment (studiejaar 2020/2021) gemiddeld 1,2 maand werkloos zijn vóór hun eerste baan. De commissie concludeert met de aanvrager dat afgestudeerden

De aanvrager verwijst vervolgens naar de gegevens afkomstig uit de Spanningsindicator van het UWV⁴ betreffende de voornoemde beroepsgroepen (1) architecten, (2) ingenieurs (geen elektrotechniek), (3) managers productie en (4) beleidsadviseurs. De commissie merkt op dat de

³ <https://roastatistics.shinyapps.io/AIStot2028/>

⁴ www.werk.nl/arbeidsmarktinformatie/dashboards

arbeidsmarkt begin 2020 is gekrompen als gevolg van de coronacrisis en dat deze krimp vervolgens is omgeslagen naar een (zeer) grote krapte op de arbeidsmarkt die zichtbaar is bij alle beroepsgroepen en alle sectoren. Het feit dat de arbeidsmarktspanning bij de door de aanvrager relevant geachte beroepsgroepen als (zeer) krap wordt getypeerd en het aantal vacatures daarbinnen is toegenomen, is daarom niet onderscheidend. De commissie kent daarom minder gewicht toe aan deze bron en stelt vast dat zij een (zeer) kleine positieve indicatie geeft van een arbeidsmarktbehoefte aan afgestudeerden van de voorgenomen opleiding.

De aanvrager doet vervolgens een beroep op een rapport van het UWV⁵ en beschrijft dat onder meer de volgende kansrijke beroepen op hoger/wetenschappelijk beroepsniveau relevant zijn voor afgestudeerden van de opleiding Built Environment: (1) adviseurs en ontwerp-constructeurs grond-, weg- en waterbouw, (2) projectleiders grond-, weg en waterbouw, (3) adviseurs en ontwerp-constructeurs bouwkunde, (4) managers en projectleiders bouw en installatie, (5) beleidsadviseurs (inclusief managers) ruimtelijke ordening/planologie en (6) (verkeers)planologen en stedenbouwkundigen. Daarnaast verwijst de aanvrager naar een rapport over structurele kansrijke beroepen⁶ die al langere tijd kansrijk zijn en minder last hebben van schommelingen in de economie. In totaal gaat het om 144 beroepen en meer dan de helft (79 beroepen) daarvan valt in de sector bouw, industrie en techniek. Tevens wordt de verwachting geschetst dat grote klimaatuitdagingen in de gebouwde omgeving en het verduurzamen van energiesystemen ervoor zorgen dat veel van deze beroepen in de komende jaren kansrijk blijven. Daarnaast blijkt dat er in het segment overheid en veiligheid al lang tekorten zijn voor beleidsadviseurs ruimtelijke ordening. De aanvrager stelt dat afgestudeerden van de beoogde opleiding op deze beroepen aansluiten. Ten slotte verwijst de aanvrager naar regionale kansrijke beroepen voor de arbeidsmarktregio Rijnmond⁷ en beschrijft dat onder meer de volgende kansrijke beroepen op hoger/wetenschappelijk beroepsniveau relevant zijn voor afgestudeerden van de opleiding Built Environment: (1) (hoofd)uitvoerders grond-, weg- en waterbouw, (2) opzichters en beheerders grond-, weg- en waterbouw, (3) adviseurs en ontwerper-constructeurs bouwkunde, (4) managers en projectleiders bouw en installatie, (5) beleidsadviseurs (inclusief managers) ruimtelijke ordening/planologie en (6) planologen en stedenbouwkundigen. De commissie is van mening dat afgestudeerden van de beoogde opleiding voor de hierboven genoemde kansrijke beroepen uit de drie UWV-rapporten in aanmerking zullen komen. De commissie concludeert dat dit blijk geeft van een (regionale) arbeidsmarktbehoefte aan afgestudeerden van de voorgenomen opleiding.

De aanvrager verwijst naar een rapport waarin wordt beschreven welke professionals nodig zijn om klimaatdoelen in de gebouwde omgeving te realiseren.⁸ Het doel is om zo concretere wervings- en scholingsacties in te zetten. In het rapport wordt aangegeven dat er in totaal 45 verschillende technische beroepen nodig zijn om de klimaatdoelen in de gebouwde omgeving te halen. De behoefte aan professionals is volgens de aanvrager breder dan alleen technici. De aanvrager stelt dat onder andere de volgende beroepen vervuld kunnen worden door afgestudeerden van de bachelor omgevingsmanagers, (3) beleidsadviseurs stedelijke ontwikkeling en (4) adviseurs verduurzaming vastgoed/woningen. De commissie is van mening dat afgestudeerden van de voorgenomen opleiding

⁵ 'Kansrijke Beroepen' (UWV 2023)

⁶ 'Ruim 140 structureel kansrijke beroepen' (UWV, 1 februari 2023)

⁷ 'Kansrijke beroepen: Rijnmond' (UWV 2023)

⁸ 'Klimaatbanen in de gebouwde omgeving' (UWV 2022)

in aanmerking komen voor deze beroepen en dat dit blijkt geeft van een arbeidsmarktbehoefte aan afgestudeerden van de voorgenomen opleiding.

De aanvrager verwijst daarnaast naar de Personeelsmonitor Gemeenten.⁹ Uit de monitor blijkt dat in 2022 20% van de vacatures bij gemeenten (ten opzichte van 19% in 2021) moeilijk vervulbaar was. Dit bleek met name moeilijk te zijn in de functiegebieden bouwkunde/civiele techniek en ruimtelijke ordening/milieu vacatures. Afgestudeerden van de voorgenomen opleiding komen in aanmerking voor functies binnen deze functiegebieden. De commissie is van mening dat dit blijkt geeft van een arbeidsmarktbehoefte aan afgestudeerden van de opleiding Built Environment.

De aanvrager beroept zich op een rapport over arbeidsmarktrends in de bouwsector waarin recente ontwikkelingen en perspectieven tot 2027 uiteen worden gezet.¹⁰ In dit rapport wordt voorspeld dat de bouwproductie in 2024 zal afnemen maar dat deze vanaf 2026 weer significant toeneemt. Voor de periode 2025-2027 wordt een gemiddelde jaarlijkse productiegroei van 2% verwacht. Volgens het rapport zijn er in de periode 2024-2027 bijna 50.000 arbeidskrachten nodig voor de uitbreiding en vervanging van werkenden in de sector. In de jaren 2026 en 2027 kan de arbeidskrachte echter weer toenemen en is de schatting dat een kwart van de arbeidsvraag in andere sectoren of in het buitenland gezocht moet worden. Uit het rapport volgt verder dat de krapte van beroepsgroepen die betrokken zijn bij de energietransitie en de verduurzamingsopgave zal aanhouden in de toekomst. De commissie merkt op dat er niet verder gespecificeerd wordt om welke functies binnen de bouwmarkt het gaat en om welk opleidingsniveau er wordt gevraagd. De commissie acht het aannemelijk dat afgestudeerden van de voorgenomen opleiding in ieder geval voor een deel van de functies in aanmerking zullen komen. Derhalve geeft deze bron een indicatie van een arbeidsmarktbehoefte aan afgestudeerden van de voorgenomen opleiding.

De commissie stelt vast dat de aanvrager aan de hand van enkele bronnen beargumenteert dat de opleiding aansluit op een maatschappelijke behoefte. Gelet op de toelichting op de Regeling betreft de commissie deze bronnen bij de beoordeling van de onderbouwing van een actuele kwalitatieve ontwikkeling die de actuele arbeidsmarktbehoefte ten goede kan komen.

De aanvrager verwijst naar nationale agenda's en beleidsstukken¹¹ die wijzen op maatschappelijke uitdagingen en transformaties van de gebouwde omgeving. Hierin wordt nadruk gelegd op de toegevoegde waarde van professionals met een integrale werk- en denkwijze om deze uitdagingen het hoofd te bieden. Ook blijkt dat er wordt ingezet op het vergroten van de capaciteit en uitvoeringskracht en het oplossen van de arbeidsmarkttekorten. Tevens refereert de aanvrager aan strategische agenda's van de regio Rotterdam en de provincie Zuid-Holland¹². Deze agenda's gaan eveneens in op transformaties en verduurzaming van de gebouwde omgeving, specifiek voor de stad Rotterdam. De aanvrager stelt dat afgestudeerden van de voorgenomen opleiding de specifieke transitie-uitdagingen van Rotterdam goed kennen en met deze complexiteit kunnen omgaan. De commissie constateert dat deze argumentatie blijkt geeft van een actuele kwalitatieve ontwikkeling

---

⁹ 'Personeelsmonitor Gemeenten 2022

¹⁰ 'Trends op de bouwmarkt 2023-2027' (Economisch Instituut voor de Bouw 2023, p. 7-8; 34)

¹¹ De 'Nationale Woon- en Bouwagenda' (Rijksoverheid 2022) en het 'Klimaatakkoord: Gebouwde omgeving' (Rijksoverheid 2019).

¹² De 'Human Capital Agenda 2.0 Zuid-Holland' (Economic Board Zuid-Holland 2022), de 'Verstedelijingsstrategie Zuid-Holland 2021-2040: Versterken van steden en dorpen' (Gedeputeerden Staten 2021) en de 'Herstel- en vernieuwingsagenda Rotterdamse economie' (Gemeente Rotterdam 2021).

die de arbeidsmarktbehoefte aan afgestudeerden van de voorgenomen opleiding ten goede kan komen.

Verder beroept de aanvrager zich op een arbeidsmarktonderzoek dat is uitgevoerd door Lexnova in opdracht van de aanvrager.¹³ Dit onderzoek is opgedeeld in een online enquête en interviews met werkgevers, die in verschillende deelrapportages zijn gepresenteerd door Lexnova. De aanvrager refereert allereerst aan de online enquête die onder 94 werkgevers is afgenomen in december 2022 en januari 2023.

De respondenten zijn allemaal werkzaam op het gebied van de gebouwde omgeving en primair gevestigd in de arbeidsmarktregio's Haaglanden (25%), Rijnmond (19%), Holland Rijnland (11%) en Midden-Utrecht (11%). De respondenten zijn overwegend werkzaam binnen de bouwnijverheid (59%), de (specialistische) zakelijke dienstverlening (inclusief onderzoek) (21%) en onroerend goed (6%). De organisaties verschillen in grootte, maar de meeste respondenten werken voor bedrijven van 20-49 medewerkers (26%), 50-99 medewerkers (19%) of 10-19 medewerkers (17%). De respondenten zijn overwegend directeuren of eigenaren (67%) of HR-manager of -medewerker (12%). 2% geeft aan een ander type functie te hebben. Een lijst van de hierbij genoemde functies is opgenomen in de bijlagen van het onderzoeksrapport. Van de respondenten speelt 97% volledig of enigszins een rol bij het aannemen van nieuw personeel.

Van de respondenten geeft 79% aan de voorgenomen opleiding (zeer) aansprekend te vinden en 52% is het (geheel) eens met de stelling dat er in hun werkveld een behoefte bestaat aan afgestudeerden van de voorgenomen opleiding. 16% van de respondenten is het (geheel) oneens met deze stelling en 29% heeft neutraal geantwoord. De resterende 3% geeft aan niet te weten of deze behoefte bestaat.

De respondenten is gevraagd of zij denken in de komende drie jaar een behoefte te hebben aan op- of bijscholing van medewerkers binnen de eigen organisatie die de voorgenomen opleiding hebben gevolgd. 21% van de respondenten verwacht een dergelijke behoefte, 38% van de respondenten verwacht deze niet en 40% weet niet of deze wordt verwacht. Deze respondenten zien een minimale behoefte van 50 en een maximale behoefte van 168 op te scholen medewerkers in de komende drie jaar. De behoefte bedraagt jaarlijks minimaal 17 tot maximaal 56 op te scholen medewerkers. De commissie constateert dat bij de minimale behoefte één respondent aangeeft minimaal 20 en maximaal 100 medewerkers te willen laten opscholen. Deze respondent heeft een organisatiegrootte van 200-499 medewerkers. Tevens is er gevraagd aan de respondenten of zij denken in de komende drie jaar behoefte te hebben aan nieuwe medewerkers. 48% van de respondenten verwacht een dergelijke behoefte, 26% verwacht dit niet en 36% geeft aan dit niet te weten. De respondenten die een behoefte aangeven verwachten in de komende drie jaar een minimale behoefte van 120 en maximale behoefte van 251 nieuwe medewerkers. De behoefte bedraagt jaarlijks minimaal 40 tot maximaal 84 nieuwe medewerkers.

De commissie acht het arbeidsmarktonderzoek valide en ten dele navolgbaar. De navolgbaarheid is beperkt, omdat sommige respondenten niet duidelijk maken om welk bedrijf het gaat. Van vier respondenten is geen bedrijfsnaam vermeld, maar is wel een omschrijving van de organisatie gegeven. Verder merkt de commissie op dat de hierboven bovengenoemde inschattingen van de kwantitatieve arbeidsmarktbehoefte van één respondent significant afwijken van de overige

---

¹³ 'Marktpotentieel bachelor Built Environment Hogeschool Rotterdam. Deelrapportage: arbeidsmarktanalyse' (Lexnova 2023)

inschattingen. De commissie kan niet verifiëren of deze afwijkende inschattingen reëel zijn omdat er niet is aangegeven welke respondent welke antwoorden heeft gegeven. Dit inachtnemend constateert de commissie dat het onderzoek een arbeidsmarktbehoefte, die ten dele bestaat uit een opscholingsbehoefte aan afgestudeerden van de voorgenomen opleiding aannemelijk maakt.

Het tweede deelonderzoek bestaat uit tien interviews met dertien werkgevers die niet aan de enquête hebben deelgenomen.¹⁴ De interviews zijn tussen oktober en november 2022 uitgevoerd. Het onderzoeksrapport bevat een overzicht van de organisaties waar de respondenten voor werken en van de functies van de respondenten. Transcripten van de interviews zijn tevens als bijlage meegeleverd. De respondenten zijn positief over het profiel van de voorgenomen opleiding en herkennen de transitithema's waar de opleiding zich op richt. Er is in de interviews zowel gevraagd naar de behoefte aan het op- of bijscholen van huidige medewerkers als naar de behoefte aan nieuwe medewerkers met het profiel van de beoogde opleiding. Hieruit komt naar voren dat vijf van de dertien participanten positief staan tegenover het op- of bijscholen van huidig personeel door de opleiding Built Environment. Acht van de dertien werkgevers hebben aangegeven behoefte te hebben aan nieuwe medewerkers die de beoogde opleiding hebben afgerond. In totaal zeggen de werkgevers zo'n 54 tot 73 nieuwe medewerkers te willen aannemen. Op jaarlijkse basis gaat het om zo'n 35 tot 58 nieuwe medewerkers. De commissie is van mening dat de interviews blijken te geven van een arbeidsmarktbehoefte aan nieuwe medewerkers met het profiel van de voorgenomen opleiding en een niet concreet gemaakte opscholingsbehoefte.

Ten slotte verwijst de aanvrager naar tien adhesiebetuigingen¹⁵ vanuit het werkveld waarin de steun voor de beoogde opleiding wordt aangegeven. De adhesiebetuigingen zijn ondertekend tussen april en juni 2023. Het werkveld noemt de opleiding een noodzakelijke aanvulling op het opleidingsaanbod en geeft aan behoefte te zien aan dit type afgestudeerden. De commissie concludeert dat met de adhesiebetuigingen wordt aangegeven dat deze tien werkgevers positief staan tegenover de voorgenomen opleiding.

De commissie concludeert reeds op grond van het bovenstaande dat de aanvrager heeft aangetoond dat er een arbeidsmarktbehoefte bestaat aan de voorgenomen opleiding Built Environment. De aanvraag voldoet aan criterium a (art. 6 lid 1) van de Regeling.

4. Beoordeling criterium b

4.1 Noodzaak nieuwe opleiding

De aanvrager geeft aan dat de gebouwde omgeving voor grote maatschappelijke uitdagingen staat op het gebied van klimaatadaptatie, circulariteit en energietransitie. De aanvrager wil de opleiding hierop aansluiten door professionals op te leiden die binnen het kader van de gebouwde omgeving projectmanagement.

---

¹⁴ 'Marktpotentieel bachelor Built Environment Hogeschool Rotterdam. Deelrapportage: interviews met het werkveld' (Lexnova 2023)

¹⁵ Zie bijlage 12.

De aanvrager geeft aan dat het curriculum van de beoogde opleiding bestaat uit opgavegericht onderwijs en sterk verbonden is met bovengenoemde maatschappelijke opgaven. De aanvrager geeft aan dat zij met de nieuwe brede deeltijdopleiding Built Environment de twee kleinere deeltijdopleidingen Bouwkunde en Civiele Techniek wil vervangen om zo beter op de vraag vanuit het werkveld aan te sluiten. Ten slotte geeft de aanvrager aan dat Rotterdam nog geen opleiding Built Environment heeft. Het verwante aanbod bij de aanvrager (Bouwkunde en Civiele Techniek) wordt uitgefaseerd en zal opgaan in de voorgenomen opleiding.

De aanvrager stelt dat De Haagse Hogeschool ook de opleiding zou kunnen aanbieden omdat zij ook de opleidingen Bouwkunde en Civiele Techniek aanbiedt maar dat deze opleidingen daar slechts in voltijd worden aangeboden. Andere hogescholen die deeltijd en/of duale varianten van verwante opleidingen aanbieden, zijn buiten de regio van de aanvrager gevestigd. De commissie volgt de aanvrager in deze argumentatie.

Vestiging van de opleiding in de gemeente Rotterdam heeft geen negatief effect op de landelijke spreiding van het onderwijsaanbod. De commissie overweegt daarbij dat het opheffen van de twee verwante opleidingen die in deeltijdvorm en duale vorm worden aangeboden binnen het eigen aanbod voldoende ruimte geeft voor een nieuwe opleiding in deeltijd- en duale vorm. De commissie merkt daarbij op dat de aanvrager deze opleidingen Bouwkunde en Civiele Techniek in voltijdvorm laat bestaan. Omwille van de transparantie van het opleidingsaanbod adviseert de commissie met klem om deze ook af te bouwen en een voltijdvariant van de voorgenomen opleiding aan te vragen bij de commissie.

De commissie concludeert op grond van het bovenstaande dat de aanvrager heeft aangetoond dat er een noodzaak bestaat om de voorgenomen opleiding Built Environment als nieuwe opleiding vorm te geven.

4.2 Aansluiting instellingsprofiel

De aanvrager geeft aan dat de voorgenomen opleiding goed past binnen de recent opgestelde strategische agenda van de instelling: 'Talent voor Transitie'. Hierin wordt gestuurd op het sterker verbinden van het onderwijs met maatschappelijke opgaven. De agenda noemt de volgende maatschappelijke opgaven:

- (1) Duurzame delta: de focus ligt op werken aan de energietransitie
- (2) Toekomstbestendige economie: de focus ligt op het werken met nieuwe, betekenisvolle economische modellen en bijdragen aan circulaire productie-, dienstverlening- en consumptieketens. Hieronder valt verduurzaming van logistieke ketens in stad en haven.
- (3) Vitale gemeenschap: de focus ligt op het verkleinen van onderwijs-, gezondheids-, welvaart- en welzijnsverschillen en het vergroten van maatschappelijke participatie.
- (4) Slimme en sociale stad: de focus ligt op het verantwoord digitaliseren en ontwerpen van

De aanvrager stelt dat de opleiding aansluit op al deze opgaven omdat zij allemaal in sterke of enige mate te maken hebben met ruimtelijke componenten. Bovendien sluit de opleiding aan bij de maatschappelijke opgaven van de metropoolregio Rotterdam Den Haag.

De aanvrager geeft tevens aan dat de opleiding aansluit bij het onderwijsmodel van de instelling dat als doel heeft om in 2028 meer dan een derde van de studenten de mogelijkheid te bieden om

discipline-overstijgend te studeren rondom maatschappelijke opgaven of in een leer-werkvorm. De aanvrager stelt dat zij hierop aansluit vanwege een interdisciplinaire benadering en door de opleiding in deeltijd- en duale vorm aan te bieden.

De aanvrager geeft aan dat meerdere hogescholen zich profileren op thema's als duurzaamheid, circulaire economie en flexibel onderwijs maar dat zij zich niet in hun instellingsprofiel specifiek focussen op de gebouwde omgeving. De aanvrager doet dit wel met het thema 'Slimme en sociale stad'. De aanvrager stelt dat dat beoogde opleiding daarom beter past bij haar eigen instellingsprofiel dan bij instellingen met ander verwant aanbod. De commissie volgt de aanvrager in dit argument.

De commissie concludeert op grond van het bovenstaande dat de aanvrager heeft aangetoond dat de voorgenomen opleiding Built Environment aansluit op het instellingsprofiel.

4.3 Conclusies commissie

Op grond van het bovenstaande constateert de commissie dat de aanvrager heeft aangetoond dat de aanvraag voldoet aan criterium b (art. 6 lid 1) van de Regeling.

5. RIO- en ISCED-indeling

De aanvrager wil de voorgenomen opleiding in het RIO-onderdeel 'Techniek' indelen. Dit voorstel sluit in de ogen van de commissie aan op de inhoud van de voorgenomen opleiding en de indeling van verwante bestaande opleidingen. De commissie adviseert u daarom met deze indeling in te stemmen.

De aanvrager heeft niet aangegeven in welke ISCED-rubriek zij de voorgenomen opleiding wil laten opnemen. De commissie adviseert u de opleiding op te nemen in de ISCED-rubriek 'bouwkundige architectuur, stedenbouw' (73103) gezien de inhoud van de opleiding en de indeling van het verwante opleidingsaanbod.

6. Afstemming en zienswijzen

De onderhavige aanvraag is door de aanvrager bij de commissie aangekondigd. De commissie heeft deze aankondiging op 30 september 2023 onder kenmerk (A23-061) gepubliceerd op haar website.

De aanvrager geeft aan op drie verschillende manieren afgestemd te hebben met andere hogescholen. Allereerst heeft de aanvrager tijdens het landelijke overleg Built Environment in 2021 en opnieuw in november 2023 het voornemen voor het aanvragen van de nieuwe opleiding gedeeld. Tijdens de overleggen is er positief gereageerd op start van de voorgenomen opleiding. Ten tweede

verslagen van de gesprekken zijn bij het dossier gevoegd. Er zijn geen bezwaren tegen de voorgenomen opleiding naar voren gekomen in deze gesprekken. Tot slot heeft de aanvrager nog schriftelijke afstemming gezocht met instellingen die verwante bekostigde opleidingen aanbieden. De instellingen verwachten weinig tot geen concurrentie omdat zij ofwel een opleiding in voltijdvorm aanbieden of in een andere regio gevestigd zijn.

Vanaf 13 maart 2024 is op de website van de commissie kennisgegeven van het voornemen van de Hogeschool Rotterdam om de nieuwe hbo bachelor Built Environment als bekostigde opleiding te verzorgen in de gemeente Rotterdam. Hiermee is aan de instellingen voor hoger onderwijs en andere belanghebbenden de mogelijkheid gegeven om hun zienswijzen op dit voornemen kenbaar te maken. Er zijn geen zienswijzen ingediend.

Conclusie

Gelet op het voorgaande adviseert de Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs u om *positief* te besluiten op het voorliggende verzoek en deze toestemming met toepassing van artikel 6.2 lid 3 van de WHW tot de deeltijd- en duale variant.

De commissie adviseert u daarnaast om deze opleiding in het RIO in te delen in het onderdeel 'Techniek'. Verder adviseert de commissie om de opleiding te laten registreren in de ISCED-rubriek 'bouwkundige architectuur, stedenbouw' (73103).

De Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs

drs. P.M.M. Rullmann
Voorzitter CDHO

Bijlage 1: afbakening v
 want aanbod (Bron: DUO, peildatum 1 oktober)

Opleiding	Instelling	'19-'20			'20-'21			'21-'22			'22-'23			'23-'24		
		VT	DT	DU	VT	DT	DU	VT	DT	DU	VT	DT	DU	VT	DT	DU
B Built Environment (39)	Breda University of Applied Sciences (21UI), Breda	141			174			167			215			173		
	Hanzehogeschool Groningen (25BE), Groningen	214			222			165			185			172		
	Hogeschool Utrecht (25DW), Utrecht	227	16		223	19		185	42		189	30		206	27	
	Hogeschool van Amsterdam (28DN), Amsterdam	566			650			590			519			560		
	Zuyd Hogeschool (25IX), Heerlen	123			126			125			126			112		
B Bouwkunde (34263)	Avans Hogeschool (07GR), 's-Hertogenbosch	214			208			193			182			162		
	Avans Hogeschool (07GR), Tilburg	151		31	129		41	118		36	132		27	120		
	Christelijke Hogeschool Windesheim (01VU), Almere	45		14	36		7	41		23	39		8	39		
	Christelijke Hogeschool Windesheim (01VU), Zwolle	205			214			265			221			221		
	De Haagse Hogeschool (27UM), 's-Gravenhage	154			171			169			158			133		
	HZ University of Applied Sciences (21MI), Middelburg	42			60			54			50			49		
	Hogeschool Inholland (27PZ), Alkmaar	42			41			54			32			46		
	Hogeschool Inholland (27PZ), Haarlem	54			41			43			45			51		
	Hogeschool Rotterdam (22OJ), Rotterdam	292	10	5	317	9	6	331	15	15	338	25	20	356	31	

	Hogeschool van Arnhem en Nijmegen (25KB), Arnhem	214	28		239	31		222	35		221	34		224	32
	NHL Stenden Hogeschool (31FR), Leeuwarden	84			79			77			103			96	
	Saxion Hogeschool (23AH), Enschede	163			162			165			170	6		148	18
B Civiele Techniek (3427)	Avans Hogeschool (07GR), 's-Hertogenbosch	64			62			38			35			33	
	Avans Hogeschool (07GR), Tilburg	27	5		30		5	27	1	25		5	39		2
	Christelijke Hogeschool Windesheim (01VU), Zwolle	78			77			70			64			59	
	De Haagse Hogeschool (27UM), 's-Gravenhage	86			66			43			41			49	
	HZ University of Applied Sciences (21MI), Middelburg	51			46			44			61			51	
	Hogeschool Inholland (27PZ), Alkmaar	18			29			21			24			14	
	Hogeschool Rotterdam (22OJ), Rotterdam	88	4	3	79	2	2	75	5	2	65	11	5	53	7
	Hogeschool van Arnhem en Nijmegen (25KB), Arnhem	66	33		56	29		56	37		43	35		50	35
	NHL Stenden Hogeschool (31FR), Leeuwarden	22			21			21			16			12	
	Saxion Hogeschool (23AH), Enschede	51			43			31			35			29	
B Ruimtelijke Ontwikkeling (30038)	Avans Hogeschool (07GR), Tilburg	56			57			49			68			64	
	Christelijke Hogeschool Windesheim (01VU), Almere	22			20			20			9			20	

	Christelijke Hogeschool Windesheim (01VU), Zwolle	42				37			26			48			38		
	De Haagse Hogeschool (27UM), 's-Gravenhage	65			49			33				38			52		
	Hogeschool Inholland (27PZ), Haarlem	53			59			69				65			70		
	Hogeschool Rotterdam (22OJ), Rotterdam	123			130			89				114			99		
	NHL Stenden Hogeschool (31FR), Leeuwarden	25			31			21				26			32		
	Saxion Hogeschool (23AH), Deventer	109			119			88				94			79		
B Bouwtechnische Bedrijfskunde (34261)	Avans Hogeschool (07GR), Tilburg							36			7	52		25	33		22
B Land- en Watermanagement (34...)	Hogeschool Van Hall Larenstein (30HD), Rheden	49	5		42	7		34			7	48	7		58	7	
B Landscape and Environment Management (30028)	Hogeschool Inholland (27PZ), Delft	63			66			71				75			71		
B Management van de Leefomgeving (34859)	HAS green academy (21CW), 's-Hertogenbosch	84			74			60				84			78		
	Hogeschool Van Hall Larenstein (30HD), Leeuwarden	23			25			17				27			31		
	Hogeschool Van Hall Larenstein (30HD), Rheden	21			16			17				25			24		
B Watermanagement (3.../4)	HZ University of Applied Sciences (21MI), Middelburg	63			75			48				59			41		
	Hogeschool Rotterdam (22OJ), Rotterdam	74			78			51				50			71		
Totaal Eerstejaarsinst...		4217	96	58	4326	97	61	4020	141	84	4107	148	90	4006	157	26	

Bijlage 2: tabellen arbeidsmarktprognoses (Bron: ROA, AIS)

Tabel 1. Arbeidsmarktprognoses opleidingstype bachelor bouwkunde, civiele techniek en architectuur

Opleidingstype	Arbeidsmarktprognose variabele	Aantal	Totaal % 6 jr.	Gem. jaarlijks %	Indicator	Typering
Bachelor - bouwkunde, civiele techniek en architectuur	verwachte uitbreidingsvraag tot 2028	800	1	0.2		laag
Bachelor - bouwkunde, civiele techniek en architectuur	verwachte vervangingsvraag tot 2028	23800	28	4.2		hoog
Bachelor - bouwkunde, civiele techniek en architectuur	verwachte baanopeningen tot 2028	24600	29	4.3		hoog
Bachelor - bouwkunde, civiele techniek en architectuur	verwachte instroom van schoolverlaters tot 2028	15200	18	2.8		gemiddeld
Bachelor - bouwkunde, civiele techniek en architectuur	ITKP toekomstige knelpunten personeelsvoorziening in 2028				0.95	groot
Bachelor - bouwkunde, civiele techniek en architectuur	ITA toekomstige arbeidsmarktsituatie in 2028				0.95	goed

Tabel 2. Arbeidsmarktprognoses beroepsgroep architecten

Beroepsgroep	Arbeidsmarktprognose variabele	Aantal	Totaal % 6 jr.	Gem. jaarlijks %	Indicator	Typering
Architecten	verwachte uitbreidingsvraag tot 2028	100	0	0		gemiddeld
Architecten	verwachte vervangingsvraag tot 2028	7400	12	1.9		laag
Architecten	verwachte baanopeningen tot 2028	7500	12	1.9		laag
Architecten	ITKB toekomstige knelpunten beroepsgroep in 2028				0.838	groot

Tabel 3. Arbeidsmarktprognoses beroepsgroep ingenieurs (geen elektrotechniek)

Beroepsgroep	Arbeidsmarktprognose variabele	Aantal	Totaal % 6 jr.	Gem. jaarlijks %	Indicator	Typering
Ingenieurs (geen elektrotechniek)	verwachte uitbreidingsvraag tot 2028	4000	2	0.4		gemiddeld
Ingenieurs (geen elektrotechniek)	verwachte vervangingsvraag tot 2028	13300	8	1.3		erg laag
Ingenieurs (geen elektrotechniek)	verwachte baanopeningen tot 2028	17300	10	1.6		erg laag
Ingenieurs (geen elektrotechniek)	ITKB toekomstige knelpunten beroepsgroep in 2028				0.827	groot

Tabel 4. Arbeidsmarktprognoses beroepsgroep managers productie

Beroepsgroep	Arbeidsmarktprognose variabele	Aantal	Totaal % 6 jr.	Gem. jaarlijks %	Indicator	Typering
Managers productie	verwachte uitbreidingsvraag tot 2028	5000	10	1.6		hoog
Managers productie	verwachte vervangingsvraag tot 2028	5600	11	1.8		laag
Managers productie	verwachte baanopeningen tot 2028	10500	22	3.3		gemiddeld
Managers productie	ITKB toekomstige knelpunten beroepsgroep in 2028				0.837	groot

Tabel 5. Arbeidsmarktprognoses beroepsgroep beleidsadviseurs

Beroepsgroep	Arbeidsmarktprognose variabele	Aantal	Totaal % 6 jr.	Gem. jaarlijks %	Indicator	Typering
Beleidsadviseurs	verwachte uitbreidingsvraag tot 2028	8600	10	1.6		hoog
Beleidsadviseurs	verwachte vervangingsvraag tot 2028	10800	12	2		laag
Beleidsadviseurs	verwachte baanopeningen tot 2028	19500	22	3.4		gemiddeld
Beleidsadviseurs	ITKB toekomstige knelpunten beroepsgroep in 2028				0.879	groot